

ФАРМАЦЕВТИЧНЕ ПРАВО У ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Котвіцька А.А., Кубарева І.В., Болдарь Г.Є.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

socpharm@nuph.edu.u

Правове регулювання фармацевтичної діяльності є важливим напрямом розвитку юридичної науки. Без успішного вирішення цього завдання неможливо створити в нашій державі необхідні соціально-економічні умови для оптимального розвитку фармації, а отже й реалізувати становлення України як соціальної правової держави. Це пояснюється тим, що, фармацевтична допомога є складовою системи охорони здоров'я, а людина, її життя та здоров'я у всіх демократичних країнах визнаються найвищою соціальною цінністю.

Саме тому метою цієї роботи є дослідження стану наукової розробки проблеми предмета, методу та місця фармацевтичного права у правовій системі України.

Авторами у процесі дослідження залежно від необхідності вирішення конкретних завдань були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналізу, синтезу, системний, узагальнення, формально-логічний.

Питання визначення предмету фармацевтичного права є дискусійним. За результатами попередніх досліджень нами окреслено фармацевтичне право як сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини у фармацевтичному секторі галузі охорони здоров'я. Крім того, звернено увагу на комплексний характер цієї галузі.

Цієї думки дотримуються й І.В. Понкін та О.О. Понкіна. Проте на їх переконання це комплексна галузь права, яка регулює відносини з приводу розробки, експертизи, державної реєстрації, стандартизації, контролю якості та безпеки, виробництва (виготовлення), зберігання, перевозки, маркетингу та реклами, обігу, розподілу, призначення, відпуску, вживання та утилізації фармацевтичних продуктів – лікарських засобів, а також яка регулює правове

становище об'єктів інтелектуальної власності у сфері фармацевтики й права на них.

Достатньо прихильників має наукова позиція, згідно з якою фармацевтичне право розглядається у контексті медичного права. Так, О.О. Мельнікова вказує, що зараз фармацевтичне право знаходиться тільки на початку свого розвитку, тому на період свого становлення може вважатись підсистемою медичного права. І.Я. Сенюта вважає, що до предмету медичного права, окрім інших, належать і правовідносини щодо виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів). О.А. Мохов та Ю.В. Олефир підкреслюють, що фармацевтичне право має генетичну спільність з правом медичним. Проте вони вважають, що фармацевтичне право є невід'ємною складовою частиною економічного права.

На підставі вищевикладеного можна зробити наступні висновки.

Серед науковців відсутній єдиний підхід до розуміння місця фармацевтичного права у національній правовій системі. Одні вчені вважають його складовою частиною (підгалуззю) медичного або економічного (господарського) права, а інші визначають як комплексну галузь права або законодавства.

На наш погляд, розбіжності наукових поглядів щодо цього питання пояснюються об'єктивною складністю (комплексністю) предмета та методу регулювання фармацевтичного права. Адже у галузі фармації виникає дуже багато різних правовідносин: 1) управлінських; 2) майнових; 3) немайнових.

У зв'язку з цим ґрунтовної наукової розробки потребують питання предмета, методу, принципів та системи фармацевтичного права, його місця у правовій системі України, а також правового статусу фармацевтичних працівників. Крім того, окремого системного дослідження потребують функціональні зв'язки фармацевтичного права із суміжними галузями, зокрема медичним, господарським, трудовим, адміністративним, кримінальним тощо.